

KÚRIA

Bfv.III.986/2015/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2016. január 5. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A rablás büntette miatt R. J. ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Monori Járásbíróság 6.B.8/2014/10. számú, illetőleg a Budapest Környéki Törvényszék 3.Bf.1192/2014/4. számú határozatait hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az előterjesztő, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Monori Járásbíróság a 2014. szeptember 18-án kelt 6.B.8/2014/10. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli rablás büntettének kísérletében [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 365. § (1) bekezdés, (3) bekezdés b) és c) pont]. Ezért a terheltet halmazati büntetésül 5 év 6 hónapi szabadságvesztésre és 5 évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztést

fegyházban kell végrehajtani, és abból a terhelt legkorábban a kétharmad részének letöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Budapest Környéki Törvényszék a 2015. február 20-án kihirdetett 3.Bf.1192/2014/4. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta azzal, hogy a terhelt terhére rótt bűncselekmények jogszabályi alapját a Btk. 365. § (1) bekezdés a) pontjára, valamint (3) bekezdés b) és c) pontjára pontosította.

A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a terhelt 2009. november 10. napján 12 óra 45 perc körüli időben P.-n, két ismeretlen társával az ott lévő beugróba hívta az akkor 10 éves G. B. sértettet. Mivel a sértett nem engedelmeskedett, őt a beugróba húzták, majd - miközben egyik társa lefogta - a terhelt pénzt követelt a sértettől. A sértett vonakodott, erre a terhelt arcon ütötte, majd egy fekete nyelű rugós kést vett elő, és azzal hadonászott az arca előtt. A sértettnek ezt követően sikerült kiszabadulnia, azonban a másik ismeretlen férfi utánament és ruhájánál fogva visszavitte őt a társaihoz. Ekkor vagy a terhelt, vagy előbbi társa öngyújtót vett elő, és meg akarta égetni a sértett harmadik társuk által lefogott kezét, a sértettnek azonban ismét sikerült kiszabadulnia, és elmenekült a helyszínről.

Két nappal később, ugyanazon a helyen és időben a terhelt és két ismeretlen társa az akkor 11 éves F. I.-hez lépett, őt lökdösni kezdték. Ezt követően a terhelt a vállánál megfogta és az ott lévő beugróba kísérte, majd társaival körbeállták a sértettet, az utca felé takarva őt. A terhelt pénzt követelt a sértettől, aki azonban azt állította: nincs pénze. Ekkor a terhelt előbb veréssel fenyegette a sértettet, majd egy rugós kést vett elő, és a sértett csuklójának megkarcolását helyezte kilátásba. A sértett továbbra is ellenkezett, ezért a terhelt a falhoz szorította, majd átkutatta zsebeit és iskolatáskáját, de értéket nem talált. Ezt követően társaival elhagyta a helyszínt, a sértett pedig elmenekült.

A bíróság ügydöntő határozata ellen a terhelt védője a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjára alapítva terjesztett elő felülvizsgálati indítványt. Ebben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás folytatására való utasítását indítványozta.

Indokai szerint az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének az elvárható módon nem tett eleget. Így azt rögzítette ugyan a bíróság, miszerint valamennyi, fényképről történt felismerés eredményét „felülírta” az, hogy mindkét sértett, egymástól függetlenül, határozottan felismerte a terhelt személyében a késes elkövetőt. Arról azonban nem szólt, hogy e személyes felismerésekre

milyen körülmények között került sor. A védő álláspontja szerint jelenleg is követelmény a korábbi Be. (az 1973. évi I. törvény) 86. § (3) bekezdésben foglalt azon szabály, miszerint a felismertetésnek olyan körülmények között kell történnie, amelyek a tanú befolyásolását kizárják. Ugyan e rendelkezés így a jelenleg hatályos eljárási törvényben nem szerepel, azonban a részletszabályok továbbra is e célt szolgálják.

Így a 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 44. §-a jelenleg is tartalmaz a fentivel azonos tartalmú rendelkezést, a 45. § (3) bekezdése pedig kimondja: nem szabad felismerésre bemutatni azt a személyt, illetve tárgyat, akit, illetve amelyet a nyomozás során fényképének nyilvános, előzetes bemutatásával kutattak fel, vagy akit, illetve amit a felismerő személy a nyomozási cselekmények végrehajtása során láthatott.

Bár e rendelkezés az eljárás bírósági szakaszára már nem vonatkozik, a védő álláspontja szerint ez a lényegen nem változtat.

Ezt követően magyar és nemzetközi példákat hozott fel arra, hogy milyen gyakran kerül sor téves elítélésekre hibás személyfelismerések következtében. Jelen ügy kapcsán mindkét sértett vallomásából kiemelt egy-egy állítást, melyek - a védői álláspont szerint - igazolták, hogy mindkét sértett befolyásolt volt már a felismerés során.

Kiemelte: F. I. következetesen vallotta, hogy az elkövetőnek „olyan fekete volt a bőre, mint egy négeré”. A terhelté viszont nem olyan, ugyanakkor az ügyben lehetséges elkövetőként felmerült egy olyan sötét bőrű személy, akinek - ennek okán - éppen „N.” a beceneve.

Az indítvány szerint ilyen körülmények között a vádlottak padján ülő, többször látott személy felismerése nem bír bizonyító erővel. A bíróságnak ki kellett volna fejtenie, miért találta e felismeréseket mégis befolyásmentesnek. Mivel ezt nem tette meg, így indokolási kötelezettségének nem tett eleget.

A terhelt - csatlakozva a védő „perújítási indítványához” - ahhoz „bizonyítékként” csatolta a védőnek az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezése indokolását; egyúttal a „kellő lépések” megtételét kérte, hogy az „igazságtalan, több esetben jogsértő ítélet ne maradjon hatályban”. Utóbbiak mibenlétét azonban nem részletezte.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1079/2015/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak.

Kiemelte: eljárási szabálysértés okán a törvény csupán a Be. 416. § (1) bekezdés c) és d) pontjában írt esetekben teszi lehetővé a

felülvizsgálatot. Így a nyomozás során megvalósult esetleges eljárási szabálysértések - ideértve a felismertetésre bemutatás törvényességét is - nem valósítanak meg felülvizsgálati okot.

A Legfőbb Ügyészség utalt arra is, hogy a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó, az nem támadható. Így nem tehető kétséges a jogerős ítéleti tényállás megalapozottsága, a bizonyítási eljárás és a bizonyítékok értékelésének mikéntje, és ezen keresztül a bűnösség kérdése. Ezért a védő hivatkozása az elkövető bűnszínére a felülvizsgálat során még csak nem is vizsgálható.

Az ügyész utalt rá: az indokolási köteleesség felülvizsgálati eljárásra okot adó megsértése nem állapítható meg, ha az ügydöntő határozatból kitűnik az eljáró bíróságnak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját - a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel és/vagy intézkedéssel kapcsolatban - mire alapozta.

Jelen esetben azonban - az ügyészi álláspont szerint - az elsőfokú bíróság valamennyi bizonyítékot értékelési körébe vonta, és azokat igen részletesen értékelte. Ennek során nem csupán a bizonyítékok tartalmát idézte, hanem összefüggéseikre is kitért, elfogadásuknak, illetve elvetésüknek indokát adta. Foglalkozott a fényképes felismertetések és a terheltnek a sértettek által való, közvetlen tárgyalási felismerésével is. Ítélete 9. oldalának első bekezdésében még azt is rögzítette, hogy mely bizonyítékok alapján állapította meg a sértetti felismerések külső befolyásolástól mentes voltát.

Végül arra utalt: a felismerésre bemutatás csupán egy volt az értékelt bizonyítékok közül. Az eljáró bíróság azt is értékelte, eredményét pedig összevetette az egyéb bizonyítékokkal. Így ítéletében a tényállás megállapításhoz vezető értékelő tevékenységéről ellenőrizhető módon, kellően számot adott.

A Legfőbb Ügyészség átiratában foglaltakra a védő írásban észrevételt tett. Eszerint az indokolásnak alapvetően kizárólag azt kellett volna tisztáznia, megállapítható-e a terhelt cselekvőssége és bűnössége. Ez pedig csak úgy lett volna lehetséges, ha az ítélet kifejti, hogy a törvénysértő felismerésre bemutatások és egyéb - például tárgyalási - felismerések mennyiben és miért elfogadhatóak. Mivel a büntetőeljárás egyik legalapvetőbb kérdése, hogy a terhelt követte-e el a bűncselekményt, ezért e körben az indokolási kötelezettség megszegése felülvizsgálati ok.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első

fordulata szerint tanácsulésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Kúria előre bocsátja: a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdés a)-g) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

Ennélfogva a védő által az indítványban az indokolási kötelezettség megszegésének alapjául hivatkozott eljárási szabálysértések önmagukban nem alapoznak meg felülvizsgálati okot. Eljárásjogi okból ugyanis kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés c) és d) pontjában felsorolt szabálysértések miatt van helye felülvizsgálatnak, márpedig ezek között kizárólag az eljárás bírósági szakaszában megvalósuló szabálysértések szerepelnek.

Ekként a felülvizsgálat szempontjából a nyomozás során megvalósult esetleges eljárási szabálysértések közömbösek (EBH 2013.B.23.); így nem kerülhet sor felülvizsgálatra a bizonyítás törvényessége (Be. 77.-78. §) és a felismertetésre bemutatás (Be. 122.-123. §) körében megvalósult esetleges eljárási szabálysértés miatt sem.

A felülvizsgálati eljárás további releváns szabálya, hogy a Be. 423. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás során a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható.

Ekként olyan összefüggésben sem kerülhet sor felülvizsgálatra, hogy a védő által előadottak a mérlegelés eredményével kapcsolatban ébresztenének kételyt.

Ugyanakkor a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság határozatát a Be. 373. § (1) bekezdés I. pont b) vagy c) alpontjában, illetve II.-IV. pontjában foglalt eljárási szabálysértések valamelyikével hozta meg. A Be. 373. § (1) bekezdés III. pont a) alpontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés, ha a bíróság indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tesz eleget, hogy emiatt ítélete felülbírálatra alkalmatlan.

A védő ebben az összefüggésben fejtette ki a felismertetésre bemutatás kapcsán álláspontját. Eszerint az elsőfokú bíróság azzal valósította meg az indokolási kötelezettség elmulasztását (azaz a feltétlen eljárási szabálysértést), hogy nem indokolta: az indítványban írt kétségek mellett miért találta mégis elfogadhatónak annak eredményét.

Ez már módot ad a felülvizsgálat érdemi elbírálására, azonban annak

során már előre kell bocsátani:

Az indokolási kötelezettség megszegése - a fent írt törvényi megfogalmazásból is kitűnően - nem minden esetben eredményez feltétlen eljárási szabálysértést, és így nem is merít ki felülvizsgálati okot, ha csak részleges, és nem teszi az ítéletet felülbírálatra alkalmatlanná. Jellemzően ilyen eset, ha például csak egy bizonyíték értékelése hiányos, de egyébként az ügydöntő határozatból kitűnik az eljárt bíróságnak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésben kifejeződő jogi álláspontját - a bűnösséggel, a minősítéssel, a büntetéssel és/vagy intézkedéssel kapcsolatban - mire alapozta.

Így az indítványban foglaltak még önmagában helytálló voltak esetén sem merítenék ki szükségképpen a hivatkozott felülvizsgálati okot. Ugyanakkor jelen esetben az állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság nem csupán - nagy alapossággal - kitért valamennyi bizonyítékra, és azok összefüggéseire is, hanem kifejezetten a fényképes és személyes felismerések eredményével is foglalkozott. Tanúbizonyítást vett fel azok körülményeire nézve, eredményeiket pedig egymással és az egyéb bizonyítékokból kitűnő tényekkel is összevetette, majd logikus indokolással fejtette ki következtetéseit.

Az indítvány e mérlegelés eredményét vitatja, illetve azzal szemben igyekszik további szempontok felvetésére. A bizonyítékok értékelése körében levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye azonban már kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadása (BH 2013.10.).

A másodfokú határozat indokolása ugyancsak megfelel a Be. 370. § (3) bekezdésében foglaltaknak; rögzítette, hogy az elsőfokú ítélet ellen ki és miért fellebbezett, és tartalmazza az azokra vonatkozó döntésének indokait.

Mindezekre figyelemmel a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy

rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2016. január 5.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Székely Ákos s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

tisztviselő
BÉ